

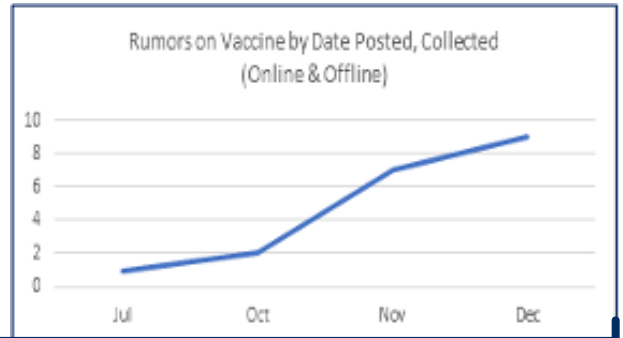
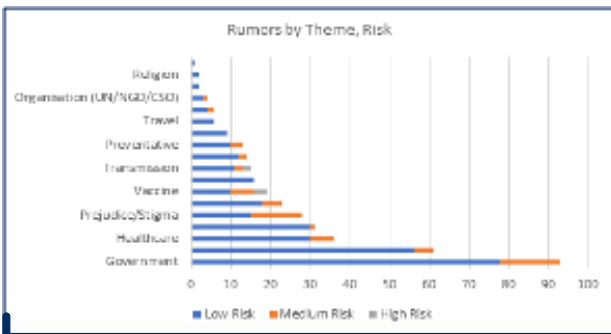
Salig Bangsamoro

So Salig Bangsamoro (Sarig Bangsamoro) Rumor Bulletin na ped aya ko "Rooted in Trust Philippines" project a ipag post oman dow a ka pito gawii. Gya Rooted in Trust na global ago local humanitarian response a myakapoon sa Internews para kaagapan su kapakalangkap o mga ribat a storya mipantag sa COVID-19. Saya sa Pilipinas na aya focus eran a pag implementan sa gya project na gya Mindanao, sii sa Bangsamoro Autonomous Region in Muslim Mindanao (BARMM).

Aya milalangkap a tarataruwan a masisima imanto a mipantag sa gya COVID-19 na isa run kun a su Gobyerno tanu na dimlalong a maape iyan su mga healthcare (mlagid su di gelbek sa hospitals ago su mga medical workers) - gya tarataruwan na mya timo aya ipoon nako September taman sa look a December. Su pd a dibibiterayn a topic na about sa mga bulong sa COVID-19, di kataru o pd a taw sa mga rarata a basa, su COVID-19 testing, vaccine, su mga symptoms, di kapanugaling o sakit ago su impact o COVID-19.

Tlo-gatos ago pito-polo ago siyaw (379) a tarataruwan a myatimo sa Facebook, Twitter ago pitaro a mga taw siiko Social Listening Activity sa community ipoon nako September 4 taman sa December 16. Qualitative Approach e pagusaren siiko tracking ko rumor ago so ka ptimowa ko mga rumors a pembegay rkami sa sabot ko mga paka-isa eran ago su sarig, kalek odi na awida akal o community. Aya kadaklan a tarataruwan a pakabinasa a masikn a pakakaid siiko community na so mipantag sa vaccines. Su mga taw na malilibog siiko bidaan o mga pd a vaccines ago ko COVID-19 vaccines, a diran di taruon a su langun a vaccine na pakapatay sa taw. Na mipantag saya na maalek siran ko mga wata eran kagya sa gya itataros a vaccine campaign (lagid o measles, polio ago su pd pn a vaccine) sii sa community, kagya pakapatay kun apiya katawan dn a sipti agu epektib aya. Gya tarataruwan sa bakuna na myagpoon aya nako November poon ko balita a makapopoon sa abroad. Su bago a balita about ko COVID-19 Vaccine na myakabegay mambu aya sa mga pakaisa ago di kanduwa-duwa o mga taw sa community.

Antunay di taruon o mga taw?

"Su bakuna na kasakit kawn ago knaba safe ko mga wata."

- "Su Measles-Rubella Supplemental Immunization a activity a DOH na lagid o misusumpat sa COVID-19 vaccine. Su pd a taw na pkalek sa gyangkaya a activity kagya a paniwala eran na begay aya sa resulta a ka positive kami sa COVID-19." (Municipality of Piagapo, Babay a mitaro saya, 19-25 e edad)
Rumor risk level: High Platform: Myaneg aya siiko Social Listening
- "Di akn kabaya oba su mga wata akn na kabakunaan kagya ko pkaneg ta a su pkabakuna-an a mga wata na kasakit. Ago pkaneg ami pn a su injections odi na bakuna imanto na mapakaito iyan su immune system, na basta ka bakunaan ka na mapembaloy ka a maintenance a bulong su bakuna." (Municipality of Marantao, Babay a mitaro saya, 36-45 e edad)
Rumor risk level: Medium Platform: Myaneg aya siiko Social Listening
- "Mastumo a baku badn mreparado matay oba ako piki bakuna ka su bakuna na pakakuwa kawn sa di kabulongan a sakit ago didun pembawata so babay." (Babay a mitaro saya, 36-45 e edad)
Rumor risk level: High Platform: Facebook Reactions: 16
Comments: 2 Shares: 20 Followers: 2,434

NAHIBAL-AN BA NIMO?

Aden a pyasad a study a Internews sisa BARMM a ipinikilay niyan a 71% o mga taw a myakaneg ko tarataruwan na di piki bakuna, na su 66% run na kailangan niran su balita about sa bulong ago vaccine para sa COVID-19. Su bago a survey na miniliyu niyan a magaan makalook ko mga Pinoy na pitaro eran na di siran piki bakuna na gya e ikaduwa a sikat a topic imanto sa Mindano.

Mga Sumbag

Giyangkae a pkanug a estorya na pkapayag iyan so ki aawidenun a akal o mga tao maka pantag ko safety o covid 19 vaccines odi na bakona. Di eran kabaya oba seran kabakonai sabap sa aya katawi eranon na naba safe so kabakona.

Sabap roo Giyangkai pangimbnar eran na kiya epektowan eyan pun so pud a ilayan eran ko langowan a bakona a naba safe ogaid na miyathi bo dun a miyatanto sa safe agiyakai a kabakona. Opon giyangkanan a sabot eranon na di maalin/mapangilayan sa okit, ska ago so darpa ka na di khalinding ko pud a phaka infect a mga sakit a kapakay a marun o lalayan a bakona.

So mga bakona na aya bo a b'tad a malay rarad, phapakasabut sa niyawa nago malay rarad a okit a kapamolong a miyaaloy a world health organization. Seran oto so Maphakababa iyan so kadidilikado o kakhakowaangka ko sakit golalan ko natural a depensa a matatago sa lawas tanu a phakaadun sa rending ko kakhogalini rka nago maphakabgur iyan so immune system sa lawas ka.

So vaccines na aya phagusarn para ma-control ago mada so mga pud ko mga phakapatay a sakit lagid o smallpox, polio, measles, tuberculosis, ago mga pud. Sodn so myangaona ruktano e myakaaloy ron. Inako 1976 na kyambaalan so expanded a programa para ko immunization sa Pilipinas para masigurado a so mga wata ago mga ina tano na makakuwa sa libre a recommended a vaccines.

Pud ron so mga vaccines para ko: tuberculosis, diphtheria, tetanus, pertussis, poliomyelitis, measles, ago rubella. Inako 2011 na mini-oman ron so libre a access para sa mumps, hepatitis B, ago influenza type B a vaccines. Sa myamakaipos a ragon na myailay tano so effectiveness gyangkai a mga vaccines para makalidas tano sangkai a mga sakit.

Para sii ko mga wata, na da a kapapantagan a ebidinsiya a makapharo a so bakuna na ipakala a rason oba so mga wata na ka ugalinan sa Covid-19 odi na paka ringasa sii ko paniyakit o wata a kiya bakunanan sii ko Asymptomatic phase. Giya WHO na inisugo iran so kitatarosn o di kinggolalan ko okit okit o bakuna a campaign a inibgay a local governments and Department of Health para makalidas tano ko kapakadakl o paniyakit. Na misabap sii na maptitho niyan so safety o mga wata ago so dalm a ingud sii ko paniyakit a kapakay a makalidas tano ron sii ko okit a kabakuna-e ko madakl a taw.

Antunaa e panarima iyo mapasad giyangkae a kapam'bakona eran para sa Covid-19? Sangkae a panibago a kapambakona eran para sa giyangkae Covid-19, na madakul a kirara agu di n'dowa dowa mipatang ko pananggilaan non. Aya muripuri a kabasa o Salig Bangsamoro Bulletin na sa so bakona na pamakasagad sa madakul a iksamin antaka t'pungan daan so bakona bago pakay'n para masigurado so kamapiyaan agu pananggilaan o kadaklan. Na apiya pun ka aproban antaka mapakay dun so bakona, na itataros dun so kapag kapagilaya kiran. Mapasad so kambakona na katanulugan sa side effect.

Poonan: Op'man o paka g'dam sa allergy, na adn a mga hospital agu health centers a pakailay ron a kapapakay a ka b'gan eran sa aksyon.

Piyakatana o WHO a giyangkae a bakona na mawatan uba maka binasa si'rktano. Sa kapam'bakona sii ko oman isa agu siko mga pamilya tano na paka ugop pun. Agu mapakay mapakapiya niyan so kapaguyag-uuyag tano.

Aya kalilid a aide effect o bakona a miyaaloy sa report mipantag sa giyangkae a Covid-19:

- P'sakit so parte a kiya bakonaan non
- Permi paka g'dam sa dukaw
- Pamanakit so ulo
- Pamanakit so lawas
- Pan'nggawn
- P'sakit so mga tolan
- Mayaw (pagtey sa duwapolo agu pat taman sa patpolo agu walo ka oras)

O DIKA
PAKIBAKONA NA
LAGID KABU
PITARO A TOMON
KA MASAKIT.
PAKI BAKONA KA
O DUN!

Para o pud a information (kabar), khapakay kano mbantay ago mamakinug sa:

SINDAW RANAW
The Coalition of Moro Youth Movement
FB: CMYM Online News

S'BANG KA MARAWI
FB live: Monday to Friday
6:30 – 7:30 PM

SALIG BANGSARADIO
Soundcloud
Spotify

MASOSOWA O BAKUNA O COVID-19 SA PILIPINAS

So gobierno na makapipikir a makabakuna sa 60-70% a mga Filipino an mbaloy a so kadaklan ko mga taw na kabakunaan para di siran katakdan o paniyakit. So priority na so mga front liners (health workers, government workers a makasasangan sa giyangkai a response, so mga lulubod katakdan o sakit lagido mga lokus, indigent a mga Filipino, so mga uniformed personnel a mga pulis ago military.

MAS MADAKUL A KOMPANYA A BAKUNA, MAS MALA A CHANCE A MAKATOMAN KO TARGET.

Giya a Pilipinas na didn di makimbityarae ko pitibarangan a kompaya a mga bakuna - Novavax, AstraZeneca, Pfizer, Johnson & Johnson, Sinovac, ago Gamaleya an masigurado so 50-60 million a imbakuna sii ko ragon a 2021. Pitaro angkaya FDA mawma so January 11 na mapakay a makakwa tano sa 100 million a bakuna o so negotition na successful sa giya a kawma a pito gawii.

EMERGENCY USE.

Pfizer has recently received their approved emergency use authorization (EUA) with the Food and Drug Administration (FDA), which means that the vaccines produced by the company is now ready to be used in the Philippines. An EUA is an thorization issued for unregistered vaccines during public health emergencies. A supply deal has yet to be finalized with the government to secure additional vaccine doses. In addition, AstraZeneca and Sinovac have also applied for an EUA with the FDA. The FDA has earlier reported estimates to release AstraZeneca's EUA 3-4 weeks from January 6.

KAWSAR IGIRA EMERGENCY.

Giya Pfizer na gopun miyakakwa sa approval para ko emergency use authorization (EUA) a makapopoon sa Food and Drug Administration (FDA), a migay sa okit a giya a bakuna iran na khapakay dn mawsar sa Pilipinas. So EUA na isa ko mga authorization a pagosarun o mga kompanya o mga bakuna a da mirehistro igira lagidaya a adn a public emergencies. So kapag-supply iran na daan pun a pmbibityarayan ago pagimasadun a gobierno an tano makakwa sa mga doses o bakuna iran. Pud saya na giya pun a AstraZeneca ago Sinovac na miyag-apply pun sa EUA sa FDA. Inaloy a FDA a masukun a miliyo so EUA a AstraZeneca, tlo taman sa pat ka pitogawii (3-4 weeks) poon inako Januaray 6.

TRIPARTITE DEAL.

Giya a AstraZeneca na miyakakowa sa tripartite deal a pamanik 2.6 million doses para sa gobierno ago private sector a oba mioma amayka May odi na June 2021. So pud a local government units sa giyangkai a ingud tano na miyaaloy iran a sunggay siran sa budget para ko bakuna a COVID-19 para ko mga pagtaw iran. Giyangkai a BARMM na sumusunggay sa P500 million a ipamasa sa mga bakuna, giyangkai pman a Zamboanga City na P200 million. So gobierno a nasyonal ago local government na mbugay pn sa mas kumpleto a plano sii ko bakuna.

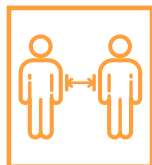
The National COVID-19 Vaccine Roadmap

Sii ko kapnayawa tano o bakuna na itataros tano dn so minimum health standards

Kapamangonab sa lima

So kaawat ko mga taw

Kawsar sa mask

Di kapsong ko mga lugar a madakuli taw

We welcome your feedback, questions, and suggestions to help local media produce reliable and accurate reporting on COVID-19. Please contact: **Kia Obang, Data Analyst** (kobang@internews.org) or **Paola Mikaela Alpay, Information Manager** (palpay@internews.org)